

نقش و شیوه‌های تاثیر گروه‌های ذینفوذ و فشار در نظام آموزشی

دکتر زهرا لبادی، ابوالفضل صغیعی پور

استادیار، گروه مدیریت آموزشی، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، کرج، ایران،

(zahra_lebady@yahoo.com)

دانشجوی مقطع دکترای تخصصی، گروه مدیریت آموزشی، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، کرج،

ایران (aboulfazl.safieepoor@yahoo.com)

چکیده

از نظر بسیاری از متخصصان و صاحب‌نظران نظام آموزش، مهمترین عامل نا کارآمدی سیاست‌گذاری نظام آموزش ایران در حال حاضر، منطبق نبودن سیاستها و تصمیم‌های این حوزه با پشتوانه‌های علمی، نظری و پژوهشی است. سیاست‌پژوهی به‌عنوان فرایندی پژوهشی، معطوف به ارائه گزینه‌های سیاستی و ناظر به عمل، به سیاست‌گذاران، تعریف می‌شود و می‌تواند در سیاست‌گذاری منطقی و عقلایی در حوزه آموزش بسیار مؤثر باشد. همچنین در بدنه نظام سیاست‌گذاری گاه‌ها شاهد رخنه و رسوخ یکسری افکار و ایده‌هایی هستیم که از محیط بیرون بر سیاست‌گذاران تحميل شده و همانند یک اهرم فشار، به آن می‌نگرند و افراد ذینفوذ می‌توانند اهداف خود را پیش ببرند. گاه‌ها مشاهده شده است که این اهداف کاملاً در عناد و تضاد با اهداف ماهوی نظام سیاست‌گذاری آموزشی است، لیکن به سبب درهم‌تنیدگی‌هایی که بین افراد نفوذی صورت گرفته است، این چالش به وجود آمده است. به دلیل اهمیت بالای این موضوع، در این پژوهش اهتمام بر آن است تا انواع راه‌های نفوذ و همچنین تاثیر گروه‌های ذینفوذ در حیطه سیاست‌گذاری آموزشی که همچون یک اهرم فشار هستند، بازشناخته شوند و با راهکاری مناسب، به سمت سیاست‌گذاری عمومی منطبق بر منطق سوق داده شوند.

کلید واژگان: سیاست‌گذاری آموزشی، برنامه ریزی آموزشی، گروه ذینفوذ و فشار در سیاست‌گذاری

مقدمه

خط‌مشی‌گذاری عمومی از سوی نهادهای دولتی و رسمی در راستای تحقق اهداف جامعه و منافع عمومی صورت می‌گیرد. سیاست‌های عمومی نتیجه اقتدار رسمی در یک نظام سیاسی هستند. مطالعات خط‌مشی‌گذاری عمومی درصدد پاسخ به این پرسش‌هاست که چه عواملی، چرا و چگونه سیاست‌های عمومی را شکل می‌دهند، این سیاست‌ها چگونه اجرا می‌شوند و چه نتایج و تاثیراتی را به دنبال دارند؟ دانشمندان و پژوهشگران خط‌مشی‌گذاری عمومی برای پاسخ به این پرسش‌ها، رویکردهای مختلفی را انتخاب می‌کنند و متناسب با آن رویکرد و به اقتضای موضوع مورد مطالعه بر عوامل مشخصی متمرکز می‌شوند. بعضی بر عوامل نهادی و قانونی تاکید می‌کنند و به بررسی نقش نهادها در گزینش سیاست‌ها و شیوه اجرای سیاست‌ها می‌پردازند، بعضی دیگر شرایط اقتصادی و اجتماعی را تعیین کننده می‌دانند و تاثیر این شرایط را بر سیاست‌ها بررسی می‌کنند. برخی از پژوهشگران نیز اندیشه و تفکر خط‌مشی‌گذاران را مورد توجه قرار داده و نگرش‌ها، ارزش‌ها، انگیزه‌ها و الگوهای رفتار خط‌مشی‌گذاران را به عنوان متغیر مستقل در نظر گرفته و تاثیر آن را بر سیاست‌های عمومی مورد بررسی قرار می‌دهند. در همین راستا نیز می‌توان گفت که به دلیل ماهیت بسیار مهم سیاست‌ها و نوع خط‌مشی‌های مورد استفاده برای پیشبرد مقاصد و اهداف در پهنه آموزشی عالی